

Asiantuntijalausunto

23.4.2025

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

LiV@eduskunta.fi

VNS 1/2025 vp: Valtioneuvoston selonteko teollisuuspolitiikasta

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta kuulee asiantuntijoita koskien valtioneuvoston selontekoa teollisuuspolitiikasta. Liikenne- ja viestintäministeriö lausuu liikenne- ja viestintävaliokunnalle seuraavaa:

Logistiikka, infrastruktuuri ja teolliset keskittymät

Suomen teollisuuspoliittisena tavoitteena on turvata hyvin toimivat logistiset yhteydet ja infrastruktuuri teollisen toiminnan kehittymiselle ja eri puolilla maata sijaitsevien resurssien täysipainoiselle hyödyntämiselle. Tavaraliikenteen toimivuuden ja kilpailukyvyn rinnalla varmistetaan energiainfrastruktuurin kehittäminen sekä digitaalisen infrastruktuurin toimintavarmuus ja turvallisuus avainteknologioiden hyödyntämiseksi. Luomalla hyvin toimivia teollisia keskittymiä on mahdollisuus saada Suomeen investointeja, joissa haetaan synergiaetuja mm. teollisuuden sivuvirtojen hyödyntämisestä, puhtaan energian tarjonnasta sekä logistiikan ja infrastruktuurin tehokkuudesta.

Käynnissä olevia nykyisten hankkeiden osalta hallitus on päättänyt huolehtia Fingridin ja Gasgridin investointikyvystä energian siirtoverkkojen kehittämiseksi hyvällä omistajaohjauksella sekä tarvittaessa vahvistamalla yhtiöiden pääomarakennetta. Lisäksi teollisuuspuistojen ja teollisten keskittymien merkitystä teollisuuden toimintaedellytyksille sekä keinoja keskittyminen vahvistamiseksi on kartoitettu TEM:n tilaamassa selvityksessä sekä Itäisen ja Pohjoisen Suomen –ohjelmien tavoitteena on edistää mahdollisuuksien täysimääräistä hyödyntämistä taloudellisen kasvun, alueellisen elinvoiman, investointien vauhdittamisen, osaamisen kehittämisen ja työvoiman saatavuuden näkökulmista.

Teollisuuspoliittisen strategian ohjausryhmä pyysi hankkeen alkuvaiheessa liikenne- ja viestintäministeriötä kokoamaan logistiikan kokonaisuutta käsittelevän alatyöryhmän. Logistiikan alatyöryhmän tarkoituksena on ollut antaa asiantuntija-

tukea teollisuuspoliittisen strategian ohjausryhmälle sekä tuottaa strategiaan logistiikkaa koskevat osuudet, jotka on sovitettu yhteen strategian muiden osa-alueiden kanssa. Tavoitteena oli erityisesti tuottaa tilannekuva Suomen logistisesta toimintaympäristöstä, tunnistaa toimintaympäristön haasteet ja kehittämiskohteet sekä tuottaa hallitusohjelmaa tukevia toimenpidesuosituksia. Logistiikkaa palvelevan liikennejärjestelmän kehittämisessä Suomi pystyy valtiona vaikuttamaan EU- ja kansainväliseen vaikuttamiseen, lainsäädäntöön, kansalliseen verotukseen, väyläverkoston kuntoon, kapasiteettiin ja toimivuuteen, väylä- ja ratamaksujen tasoon, tullipalvelujen toimivuuteen sekä teknologioiden ja datan yhteentoimivuuteen.

Valtioneuvoston selonteossa teollisuuspolitiikasta uutena harkittavana toimenpiteenä on edistää teollisuuspoliittisen strategian logistiikan alatyöryhmän määrittelemiä tavoitteita logistiikan kehittämiseksi, jotka ovat: 1) Itämeren merenkulun häiriöttömyyden varmistaminen ja vaihtoehtoisten ulkomaankaupan kuljetusreittien kehittäminen; 2) Riittävän jäänmurtokapasiteetin ja jäävahvistetun aluskaluston varmistaminen; 3) Väyläverkon investointiohjelmaan sitoutuminen ja korjausvelan lyhentäminen; 4) Liikenneinfran rahoituksen painopisteen suuntaaminen perusväylänpitoon sekä teollisuuden kannalta tärkeisiin kuljetusreitteihin; 5) Rautatieliikenteen kilpailua edistävien toimenpiteiden toteuttaminen; 6) Liikenteen verotuksen ja rahoituksen uudistamisen yhteydessä varmistetaan, että yrityksille kohdistuvat verot ja maksut pidetään kilpailukykyisinä; 7) Suomen logististen erityisolosuhteiden huomioiminen EU- ja kansainvälisessä päätöksenteossa; 8) Maantieliikenteen käyttövoimamurroksen nopeuttaminen lataus- ja jakeluinfraa kehittämällä; 9) Liikenteen päästökauppatulojen kohdentaminen ensisijaisesti liikenteen käyttövoimamurroksen nopeuttamiseen sekä 10) Vaihtoehtoisten polttoaineiden saatavuuden parantaminen.

Lisäksi valtioneuvoston selonteossa mainittuna tavoitteena on kehittää digitaalista infrastruktuuria ja huolehtia riittävästä palvelin-, laskenta- ja tiedonsiirtokapasiteetista sekä luoda pitkän aikavälin kehittämiskuvan teollisuuden tarpeita parhaiten palveleva energiainfrastruktuuri, mukaan lukien kansallisen vedyn siirtoverkon alueellisten teollisuuskeskittymien välillä. Lisäksi aiotaan laatia teollisten keskittymien kehittämisohjelma, joka yhdistää puhtaan energian hyödyntämisen tehokkaaseen logistiikkaan, infrastruktuuriin ja materiaalivirtoihin sekä sektorirajat ylittäviin synergiaetuihin.

Liikenne- ja viestintäministeriö kannattaa valtioneuvoston selonteossa lueteltuja logistiikkaa sekä sen kehittämistä koskevia tavoitteita ja toimenpide-ehdotuksia. Ministeriö toteaa, että teollisuuden kilpailukyvyyn perusedellytys on tehokas ja sujuva logistiikka. Liikenne- ja viestintäministeriö oli tiiviisti mukana teollisuuspoliittisen strategian ja valtioneuvoston selonteon logistiikkaa koskevien osioiden laa-

dinnassa. Logistiikkakustannuksilla on teollisuudelle suuri merkitys, joten erityisesti logistisen kilpailukyvyn kehittämiseen tähtäävät toimenpiteet koetaan tärkeäksi nykyisen teollisuuden pitämiseksi ja uusien teollisten investointien saamiseksi Suomeen.

Datan hyödyntäminen ja murrosteknologiat muutosajureina

Selonteossa tunnistetaan, että nopeasti yhteiskuntaan ja talouteen vaikuttavat murrosteknologiat sekä datan tehokkaampi hyödyntäminen luovat uusia liiketoimintamahdollisuuksia suomalaiselle teollisuudelle. Teknologisen osaamisen ympärille on muodostunut merkittäviä aloja (esim. datateollisuus, mikroelektroniikka ja kvanttitekniikka), mutta samanaikaisesti teknologiat vivuttavat myös muiden toimialojen uudistumista. Selonteon taustalla valmistunut ohjausryhmän raportti teollisuuspoliittiseksi strategiaksi tunnistaa toimialojen uudistumisen edellytykseksi säilyttää Suomen teollisuuden globaali kilpailuasema. Digitalisaation ja tekoälyn merkitys on keskeinen tuottavuuden nostamiseksi seuraavalle tasolle, mikä vaatii aiempaa vahvempia investointeja aineettomaan pääomaan.

Liikenne- ja viestintäministeriö yhtyy näkemykseen teollisuuden uudistumiskyvyn tärkeydestä. EU:n aloitteet tekoälyn ja datan hyödynnettävyyden lisäämiseksi tavoittelevat kolminkertaista kapasiteettia datan käsittelyyn sekä tekoälyn kouluttamiseen ja hyödyntämiseen tarvittavan laskentakapasiteetin viisinkertaisamista ja laskentatehon nelinkertaistamista. Näiden investointien keskeiset käytötapaukset liittyvät erityisesti teollisuuden uudistamiseen. Siksi pidämme keskeisenä, että selonteossa uusilla harkittavilla toimilla, jotka liittyvät luvituksen sujuvoittamiseen, sääntelyn ennakoitavuuteen ja investointikannustimiin ja EU-rahoituksen paremmaksi hyödyntämiseksi varmistetaan Suomen teollisuuden uudistumiskyky ja että ne aikataulullisesti sovitetaan EU:n työohjelmaan ja erityisesti tekoälytiedonannon toimenpiteisiin. Lisäksi on tärkeää, että samanaikaisesti edistetään selonteon tavoitetta vahvistaa tuottavuutta ja kilpailukykyä uusien teknologioiden, kuten tekoälyn, hyödyntämiseksi mahdollisimman monessa yrityksessä, mukaan lukien pk-yritykset. Liikenne- ja viestintäministeriö tukee erityisesti tähän tähtäävän datatalouden kasvuohjelman toimia osana ministeriöiden yhteisen digitoimiston työtä.

Veli-Matti Syrjänen
liikenneneuvos